

SECTOR PRIMARI

UNITAT 7

MATERIAL EXTRET DE BUXAMED, RECURSOS I MATERIALS
DIDÀCTICS DE CIÈNCIES SOCIALS PER A ESTUDIANTS DE
SECUNDARIA DE JULIÀ BUXADERA I VILÀ

UNITAT 7

El sector primari

recursos i materials

Esquemes generals

- [Els sectors econòmics](#)
- [L'espai agrari](#)
- [El paisatge agrari](#)

Resums del tema

- [0. Introducció](#)
- [1. El sector primari. Les activitats agràries](#)
- [2. Els paisatges agraris](#)
- [3. L'agricultura de subsistència](#)
- [4. L'agricultura de mercat](#)
- [5. La ramaderia al món](#)
- [6. La pesca al món](#)
- [7. Els problemes de la pesca](#)

> Esquema sectors econòmics

SECTOR PRIMARI	SECTOR SECUNDARI	SECTOR TERCIARI
Activitats relacionades amb l'obtenció i producció d'aliments	Activitats relacionades amb l'obtenció de productes a través d'un procés de transformació	Activitats relacionades amb la prestació de serveis a la població. No produeixen béns materials
<ul style="list-style-type: none"> ▸ Agricultura ▸ Ramaderia ▸ Pesca ▸ Explotació forestal	<ul style="list-style-type: none"> ▸ Mineria ▸ Producció d'energia ▸ Indústria ▸ Construcció	<ul style="list-style-type: none"> ▸ Comerç ▸ Transport ▸ Altres serveis

L'ESPAI AGRARI

- Lloc on es desenvolupen les **activitats agropecuàries** (agricultura i ramaderia)

- Determinat per **factors físics i humans**

<p style="text-align: center;">FACTORS FÍSICS</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p style="text-align: center;">Determinats per elements naturals i geogràfics</p>	<p>→ Clima (temperatura, pluja, vent...)</p>
	<p>→ Relleu (pendent del terreny, altitud, orientació...)</p>
	<p>→ Sòl (textura, acidesa, nutrients...)</p>
	<p>→ Aigua (disponibilitat d'aigua)</p>
<p style="text-align: center;">FACTORS HUMANS</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p style="text-align: center;">Determinats per la intervenció humana</p>	<p>→ Demografia (necessitat d'aliments)</p>
	<p>→ Tradicció (tradicció històrica agrària)</p>
	<p>→ Tecnologia (ús de la tecnologia)</p>
	<p>→ Economia i política (actuació dels governs)</p>

<p style="background-color: #90EE90;">PAISATGE AGRARI</p> <p style="background-color: #FFFF00;">Paisatge natural modificat per obtenir productes de la natura</p> <p>Elements: parcel.les, sistemes de conreu i poblament</p>		
<p style="background-color: #FFFF00;">PARCEL.LES</p>	<p>Segons les dimensions dels camps</p>	<p>Latifundis (grans dimensions)</p>
		<p>Minifundis (petites dimensions)</p>
	<p>Segons la forma dels camps</p>	<p>Regulars</p>
		<p>Irregulars</p>
	<p>Segons els límits dels camps</p>	<p>Camps oberts (openfield) (sense tanques)</p>
		<p>Camps tancats (bocage) (amb tanques)</p>
<p style="background-color: #FFFF00;">SISTEMES DE CONREU</p>	<p>Segons la varietat de productes conreats</p>	<p>Policonreu (diversos cultius)</p>
		<p>Monoconreu (un sol cultiu)</p>

	Segons les necessitats d'aigua	Cultius de regadiu (amb sistemes de reg) (verdures...)
		Cultius de secà (aigua de la pluja) (cereals...)
	Segons l'aprofitament del sòl	Agricultura intensiva (llocs molt poblats, poques terres, molta inversió i molta mà d'obra) (fruites, verdures...)
		Agricultura extensiva (llocs poc poblats, moltes terres i poca mà d'obra) (cafè, sucre, cacau...)
TIPUS DE CULTIUS	Segons tipus de plantes cultivades	Cultius herbacis (cereals...)
		Cultius arbustius (vinya...)
		Cultius arboris (fruiters...)
POBLAMENT	Segons disposició de l'espai habitat (hàbitat)	Hàbitat dispers (habitatges aïllats) (masies)
		Hàbitat concentrat (habitatges agrupats) (pobles)

INTRODUCCIÓ

L'agricultura, la ramaderia i la pesca

- L'agricultura, la ramaderia, la pesca i l'explotació forestal són activitats econòmiques que formen part del **sector primari**.
- Als països rics l'agricultura té una **productivitat** alta gràcies a la tecnologia, mentre que als països pobres es mantenen collites escasses i irregulars.
- Des d'un punt de vista econòmic, es distingeix entre **agricultura i ramaderia de subsistència** i **agricultura de mercat**.
- La **pesca** actual planteja alguns problemes. Les tècniques modernes de pesca impedeixen la reproducció normal dels peixos.

1. EL SECTOR PRIMARI. LES ACTIVITATS AGRÀRIES

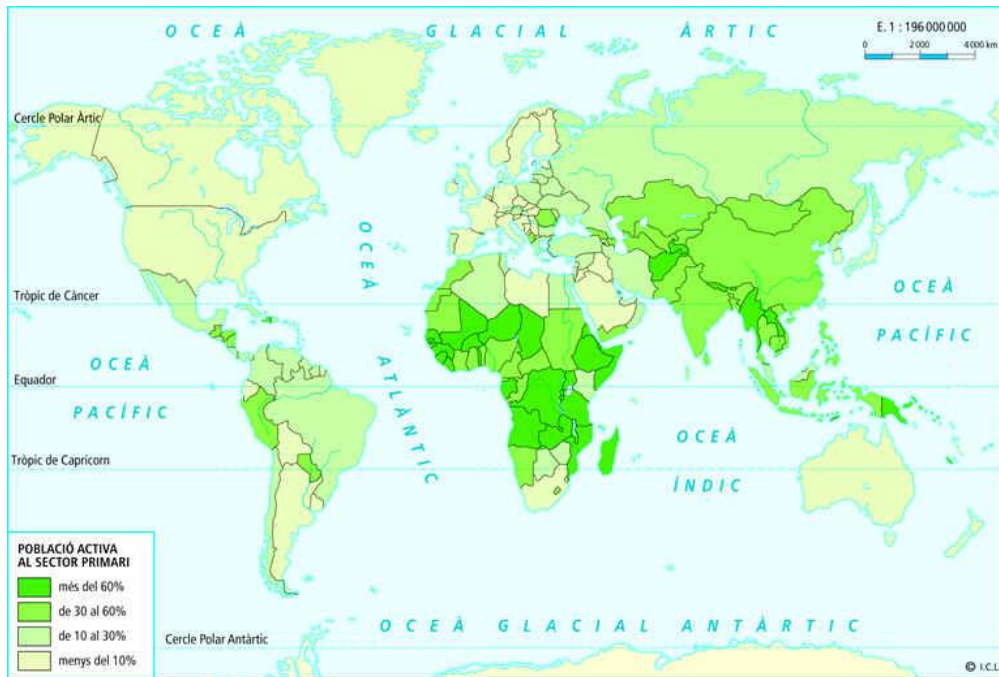
El sector primari

- Actualment, el **39% de la població activa mundial** treballa en el sector primari, però hi ha grans diferències entre les diverses zones de la Terra (la xifra oscil·la entre el 2% d'Amèrica del Nord i el 58% de l'Àfrica).

Les activitats agràries

- Pel que fa al sector primari, les **activitats agràries** hi ocupen un lloc molt important.
- Les activitats agràries estan **condicionades pel medi físic**: el clima, el relleu i el sòl.
  - El **clima** determina la temperatura i la humitat, que condicionen el desenvolupament dels conreus. Cada conreu necessita unes condicions climàtiques per desenvolupar-se. Les temperatures excessivament baixes o altes, o l'escassetat de precipitacions limiten o impedeixen el seu desenvolupament.
  - El pendent del **relleu** dificulta el treball de la terra i la mecanització dels conreus. L'agricultura se sol localitzar a les planes i al fons de les valls més amples.
  - La textura del **sòl** condiona la retenció d'aigua, i l'acidesa en condiona la fertilitat. L'aprofitament agrari del sòl depèn de la seva textura i de la seva acidesa.
- Els condicionants físics **influeixen** més en les societats amb pocs mitjans tècnics més que en les tecnificades.

Població activa al sector primari per països

2. ELS PAISATGES AGRARIS

Característiques del paisatge agrari

- El **paisatge agrari** és el paisatge natural modificat per l'ésser humà per obtenir productes de la natura i que ha evolucionat per augmentar-ne l'aprofitament.
- Els elements que caracteritzen els paisatges agraris són les **parcel·les**, els **sistemes de conreu** i el **poblament**.

Parcel·les

- Les **parcel·les** són trossos de sòl dedicats al conreu. Es diferencien segons la **mida**, la **forma** i els **límits**. Segons aquests criteris podem distingir :
  - **Camps oberts** (openfield): amb parcel·les obertes, petites i regulars.
  - **Camps tancats** (bocage): amb parcel·les tancades, grans i irregulars.

Sistemes de conreu

- Segons els **sistemes de conreu** es distingeixen: el **policonreu** o el **monoconreu**; el **regadiu** o el **secà**; l'**agricultura intensiva** o l'**extensiva**.
  - En el **policonreu** l'espai agrari es divideix en moltes parcel·les, on es conreen espècies diferents. En el **monoconreu** l'espai conrea un sol producte.
  - Als **paisatges de regadiu** l'aigua s'extreu del subsòl o d'embassaments i, per mitjà de canals, es condueix cap als camps.

Els **conreus de secà** només reben l'aigua de la pluja.

- L'**agricultura intensiva** produeix la quantitat més gran de productes en el mínim espai possible.
- L'**extensiva** es practica a llocs amb molt terreny amb la finalitat d'obtenir grans quantitats dels productes conreats a un preu baix.

Poblament

- El **poblament rural** és la part de l'espai rural on viuen les persones. Pot ser **dispers** quan els habitatges es troben aïllats, o **concentrat** en cas que els habitatges s'hagin agrupat.

Paisatges agraris

3. L'AGRICULTURA DE SUBSISTÈNCIA

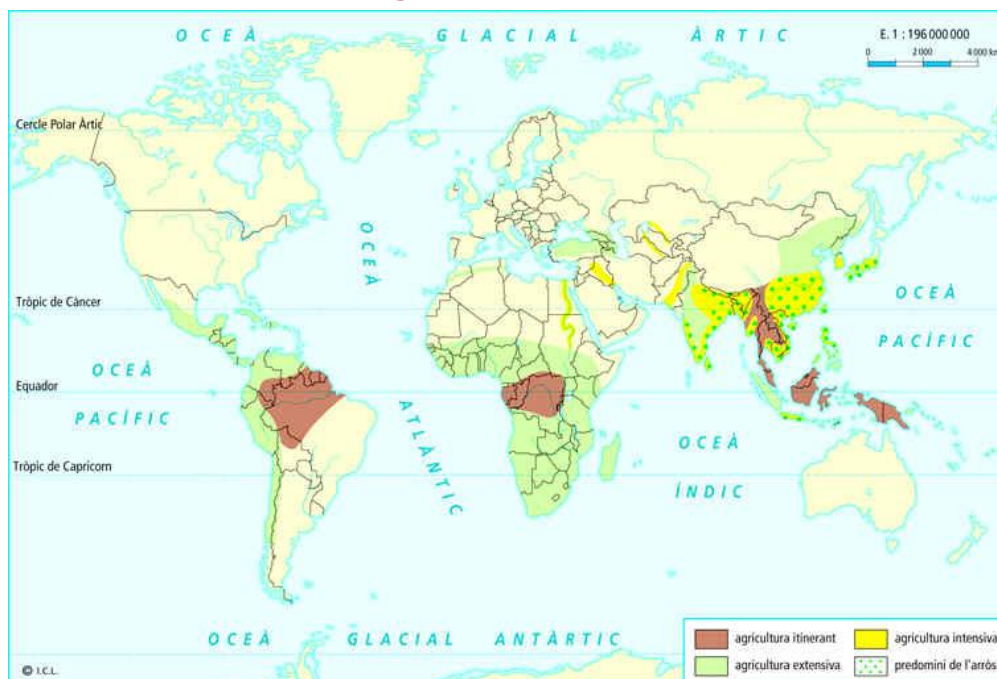
L'agricultura de subsistència

- L'**agricultura de subsistència** produeix tot el que és necessari per a la supervivència. Conrea majoritàriament productes per a l' **autoconsum**.
- Aquest tipus d'agricultura fa servir **tècniques de conreu rudimentàries** i es basen en les que es van desenvolupar durant el Neolític.
- L'explotació constant de les terres, la poca eficàcia de les tècniques de conreu i la mala qualitat de les llavors fan que el **rendiment** sigui **molt baix**.
- Els pobles que la practiquen acostumen a ser pobres i vulnerables a tot tipus de calamitats.

Tipus d'agricultura de subsistència

- Destaquen tres **tipus** d'agricultura de subsistència:
  - **Agricultura itinerant per cremació**: obté els camps cremant una part del bosc o de la sàbana. Els camps només es mantenen fèrtils tres o quatre anys, i per això són abandonats i es talen i cremen noves terres. Es practica a l'Àfrica, Amèrica del Sud i a algunes zones d'Àsia.
  - **Agricultura extensiva de secà**: fa servir el guaret per deixar reposar una part de la terra, i també l'adob que produeix el bestiar. Es fa a les zones seques d'Àfrica.
  - **Agricultura irrigada de l'arròs**: és pròpia de les regions monzòniques, amb pluges abundants. És molt intensiva, productiva i utilitza molta mà d'obra. És fa a l'Àsia monzònica.

Localització de l'agricultura de subsistència al món

Paisatges d'agricultura de subsistència

4. L'AGRICULTURA DE MERCAT

L'agricultura de mercat

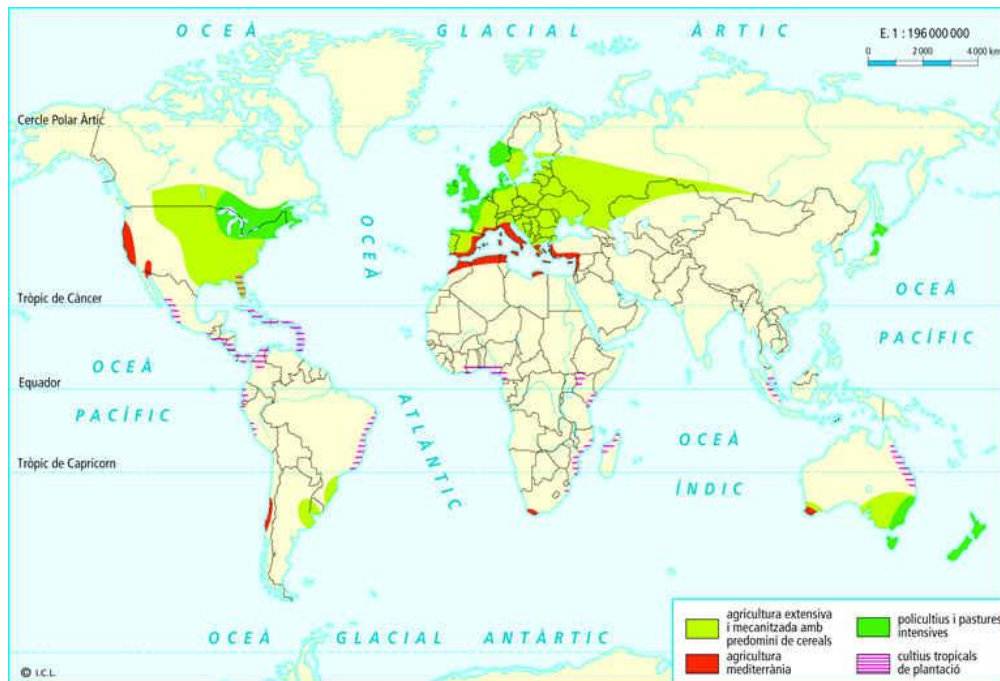
- El pas de l'agricultura de subsistència a l'**agricultura de mercat** va començar als països desenvolupats amb la Revolució Industrial.
- L'agricultura de mercat té dos grans **objectius, augmentar les vendes i reduir els costos.**
- Tot això s'aconsegueix mitjançant:
  - La **mecanització del camp**, que estalvia mà d'obra, augmenta la producció i permet reduir els preus dels productes agrícoles.
  - L'**especialització de la producció agrària**, que permet augmentar la producció amb menys costos.
  - Una **comercialització àgil i ràpida**, que utilitza transports adequats a cada tipus de producte.

Tipus d'agricultura de mercat

- L'**agricultura d'especulació** produeix grans beneficis. Inclou l'agricultura especialitzada dels Estats Units i l'agricultura de plantació tropical.
- L'**agricultura mediterrània** és una agricultura tradicional que s'ha adaptat al mercat.

Localització de l'agricultura de mercat al món

5. LA RAMADERIA AL MÓN

Ramaderia tradicional

- La **ramaderia tradicional** acostuma a ser un complement de l'agricultura. Els ramats acostumen a ser petits i proporcionen carn, llet o llana, a més de força de treball i adobs per al camp.
- Es practica a zones intertropicals, a algunes zones monsoniques i a algunes zones mediterrànies.
- La **ramaderia de subsistència** és practicada pels pastors nòmades en zones molt seques, on amb prou feines hi ha agricultura.

Ramaderia comercial o de mercat

- La **ramaderia comercial** o **de mercat** té els mateixos objectius que l'agricultura, vendre la producció i obtenir-ne el màxim benefici. Pot ser de dos tipus:

– **Ramaderia intensiva:** inverteix molt capital en les explotacions, on cria el bestiar en estables, alimentat amb pinsos.

– **Ramaderia extensiva:** el bestiar (boví o oví) pastura en llibertat. Aquesta ramaderia es practica a llocs que disposen de molt terreny de pastura. Necessita poca mà d'obra perquè els ramats pasturen lliurement.

La ramaderia al món

Ramaderia intensiva

Ramaderia extensiva

6. LA PESCA AL MÓN

La pesca

- La **pesca** es basa en l'aprofitament dels **recursos animals del mar**.
- Actualment es distingeixen dos tipus de pesca: la **tradicional o artesanal** i la **industrial**.

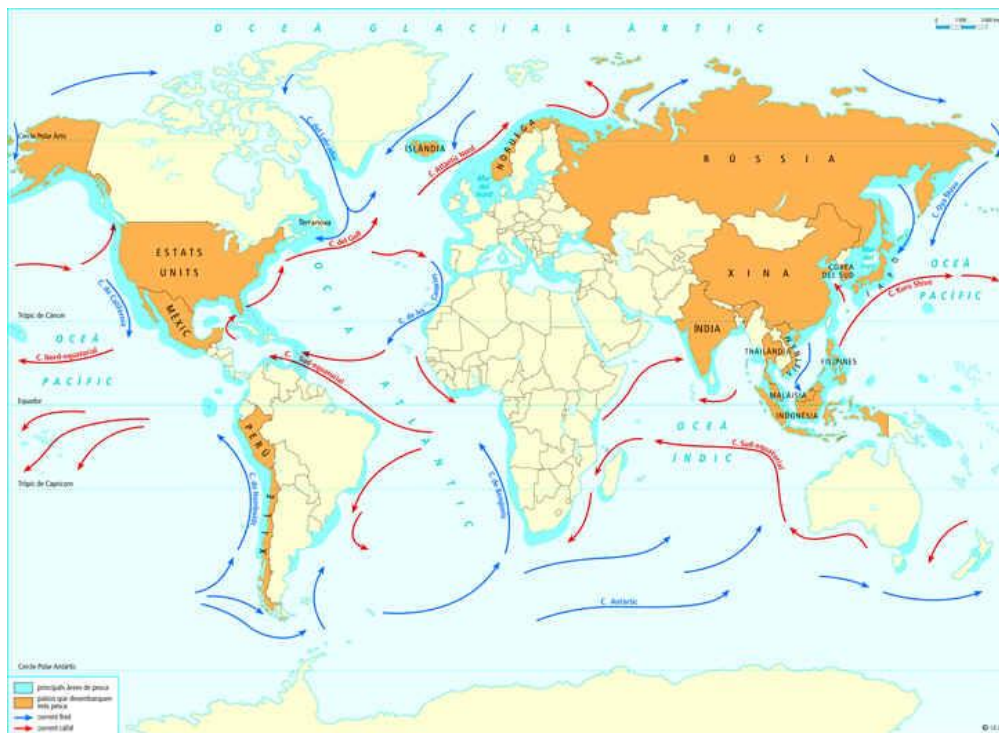
Pesca tradicional o artesanal

- Es realitza prop de la costa i utilitza la força humana.
- Es manté a regions poc desenvolupades. La seva producció és escassa i serveix, bàsicament, per a l'**autoconsum**.

Pesca industrial

- Té com a objectiu obtenir un gran volum de captures. Per això necessita **recursos econòmics**, una **tecnologia avançada** i unes **infraestructures portuàries**.
- Segons el lloc on es practica, la pesca industrial es classifica en:
  - **Pesca costanera**: es practica prop de la costa amb vaixells petits.
  - **Pesca d'altura**: es practica en alta mar; fa servir flotes de vaixells grans ben equipats que s'estan al mar setmanes o mesos.
  - **Gran pesca**: es practica en aigües molt llunyanes amb flotes assistides per vaixells d'abastament.

La pesca al món

Pesca tradicional

Pesca industrial

7. ELS PROBLEMES DE LA PESCA

● Els dos problemes més urgents que té plantejats actualment el sector pesquer són la **sobrepesca** i la **manca de caladors lliures**.

- La **sobrepesca** és una conseqüència de l'ús de tècniques eficaces i de grans flotes, que han provocat la **sobreexplotació** dels caladors.

- La **manca de caladors lliures** és conseqüència de l'ampliació de les aigües jurisdiccionals, que ha imposat el domini dels estats sobre els caladors.

● Un altre problema rellevant és la creixent **contaminació de les aigües** costaneres a causa dels abocadors tòxics industrials i de les freqüents mares negres provocades per accidents dels vaixells petrolers.

● Si bé els oceans són una reserva alimentària important, els seus **recursos són limitats**.

● És imprescindible assegurar una **explotació sostenible** dels recursos marins, que reguli les captures i permeti la recuperació dels caladors. Així, es considera urgent reemplaçar el sistema de depredació per una explotació intel·ligent del mar.

- Algunes organitzacions internacionals treballen en aquest sentit i per això estableixen **normatives de pesca severes**, alhora que pretenen repoblar el mar amb la **cria artificial** de peixos.

- En efecte, l'**aqüicultura** també podria ser una solució: consisteix a substituir el sistema de depredació per la cria i engreix d'animals i plantes marines en piscines, estanys o zones ben delimitades i tancades.